GUBERNA

INSTITUUT VOOR BESTUURDERS
INSTITUT DES ADMINISTRATEURS

GUBERNA Standpuntnota

Het wetsvoorstel inzake de « vennootschap met een missie»

November 2026

GUBERNA Standpuntnota over het wetsvoorstel inzake de « vennootschap met een missie» - November 2026

Deze nota analyseert het Belgische wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen (WVV) teneinde er het de vennootschap met een missie in op te nemen. De nota licht toe waarom dit voorstel een **vooruitgang betekent op het vlak van governance, maatschappelijke verantwoordelijkheid en duurzame waardecreatie. Zij verduidelijkt het standpunt van GUBERNA** en formuleert enkele aandachtspunten.
*De voorgestelde tekst zou worden opgenomen in een nieuw artikel 1:5/1 van titel 1 van boek 1 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV). De titel wordt aangepast om de definitie van « **vennootschap met een missie van gemeenschappelijk belang** » toe te voegen en het gebruik van die benaming te regelen. Ook kan worden overwogen dit artikel op te nemen in titel 3 van boek 1 van het WVV, die momenteel de definities van « **genoteerde vennootschap** » en « **organisatie van openbaar belang** » bevat voor de toepassing van de specifieke WVV-regels die op hen van toepassing zijn. In beide gevallen gaat het om de omschrijving van een hoedanigheid van de vennootschap, ongeacht haar rechtsvorm.*

A. Kerninhoud van het wetsvoorstel inzake de « vennootschap met een missie»

Voorgesteld wordt een artikel 1:5/1 in te voegen in het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (zie het wetsvoorstel).
« Een vennootschap kan zich beroepen op de hoedanigheid van vennootschap met een missie van gemeenschappelijk belang of van, verkort, vennootschap met een missie wanneer aan de onderstaande voorwaarden is voldaan. »
Een missiegedreven vennootschap moet in haar statuten opnemen:

1. **Een bestaansreden,** d.w.z. beginselen en waarden die de onderneming zich ertoe verbindt na te leven.
2. **Welomschreven maatschappelijke en/of milieudoelstellingen** die zij doorlopend nastreeft (missie)
3. **Een opdrachtcomité:**
    - dat onderscheiden is van de bestuursorganen,
    - dat bestaat uit 3 tot 12 leden die gezamenlijk over de vereiste deskundigheid beschikken,
    - met ten minste één onafhankelijk lid en één werknemer,
    - *dat belast is met het opvolgen van de* uitvoering van de missie en het opstellen van een jaarlijks verslag dat door het bestuursorgaan aan de gewone algemene *vergadering wordt voorgelegd. (Dit missie- en duurzaamheidsverslag bevat indicatoren* ter evaluatie van de voortgang van de opdracht, evenals indicatoren met betrekking tot de maatschappelijke en ecologische weerslag van de werkzaamheden van de vennootschap. Indien de vennootschap of de groep waartoe

zij behoort informatie over duurzaamheid bekendmaakt overeenkomstig artikel 3:6/3, kan het opdrachtcomité voor de duurzaamheidskwesties verwijzen naar het jaarverslag dat die informatie bevat. De Koning kan de inhoud en de vorm van het opdracht- en duurzaamheidsverslag bepalen.)

De vennootschap identificeert de feitelijke of potentiële negatieve effecten van haar activiteiten op duurzaamheidskwesties in de zin van artikel 1:31/2, 1°, en ziet toe op de beperking ervan, met middelen die in verhouding staan tot haar omvang en tot de ernst van de negatieve effecten van haar activiteiten (art. 1:5/1, § 4 WVV).

De uitvoering van de sociale en/of milieudoelstellingen wordt periodiek geverifieerd door een onafhankelijke derde instantie.
Bij niet-naleving kan de hoedanigheid van « vennootschap met een missie » gerechtelijk worden ingetrokken.

Tijdlijn van het voorstel

Het voorstel voor een wettelijke definitie van de *vennootschap* met een missie beantwoordt aan de wens van een groeiend aantal ondernemingen en hun stakeholders om betekenis te geven aan hun engagement en bij te dragen aan een duurzame sociale en natuurlijke omgeving.

Om dit doel te bereiken, wordt gevraagd om een juridisch kader dat een deliberatieve benadering mogelijk maakt, in plaats van een louter certificerende benadering.

- Sinds 2010 wordt een dergelijk kader erkend in bepaalde staten van de Verenigde Staten (“benefit corporation”).
- Het statuut van vennootschap met een missie heeft zich ook in Europa ontwikkeld:
  - Italië (2015), Frankrijk (2019), Spanje (2022) en Nederland bieden de missie reeds een daadwerkelijke wettelijke verankering.
  - In België wordt het wetsvoorstel besproken.
  - In Zweden en Litouwen zijn verkennende werkzaamheden aan de gang.

Binnen de Europese Unie lopen verkennende initiatieven naar aanleiding van oproepen tot harmonisatie tussen de lidstaten.

B. Duidelijke vooruitgang op het vlak van governance

1. Afstemming, verantwoordingsplicht en doeltreffende besluitvorming

Ten opzichte van de bestaande situatie betekent het wetsvoorstel een duidelijke vooruitgang. Het huidige artikel 1:1 WVV maakt het weliswaar mogelijk het vennootschapsbelang te verduidelijken door andere doelen te vermelden dan het uitkeren of bezorgen van een rechtstreeks of onrechtstreeks vermogensvoordeel aan de vennoten, maar de formulering daarvan kan vaag blijven.

Door in haar statuten (op vrijwillige basis) één of meer sociale of milieudoelstellingen vast te leggen die zij als missie wil nastreven, zorgt de vennootschap voor een **belangrijke verduidelijking van de aandeelhoudersvisie**. Daarmee wordt ook het governancekader verduidelijkt, vanaf het begin van de governanceketen.

Deze verduidelijking draagt bij tot **het structureren van de afstemming tussen aandeelhouders, raad van bestuur en management door hun dialoog**. De algemene vergadering van aandeelhouders, het hoogste gezag in de wettelijke cascade van bevoegdheden

en verantwoordelijkheden, spreekt haar ambitie immers formeel uit door de statuten aan te passen, een bevoegdheid die haar is voorbehouden. Op die basis kan de raad van bestuur de hem toevertrouwde residuaire bevoegdheden uitoefenen op een wijze die daarop is afgestemd, onder meer door ook de vastgelegde niet-financiële doelstellingen na te streven en een daarop aansluitende routekaart uit te werken voor het management, dat hij kritisch bevraagt en controleert. Vanuit governanceperspectief kan deze gestructureerde dialoog doorheen de governancecascade de transparantie, de verantwoording en de doeltreffende verdeling van rollen en verantwoordelijkheden versterken.

Bovendien biedt **de uitdrukkelijke verruiming van het vennootschapsbelang tot de stakeholders**, die het verantwoordingskader **(accountability)** verduidelijkt, een juridische grondslag voor bestuurders die bij het besturen van de onderneming rekening willen houden met de belangen van stakeholders. Zonder de onzekerheden rond de ontwikkeling van dit begrip weg te nemen, helpt zij het risico op betwisting van beslissingen vanuit dit perspectief te beperken en bestuurders beter te beschermen tegen eventuele aansprakelijkheidsvorderingen.

Om haar bestaansreden te verduidelijken, moet de vennootschap met een missie haar missie, visie en gedeelde waarden helder omschrijven. Deze oefening creëert **een doeltreffender besluitvormingskader** en maakt het zo mogelijk het strategische kader te bepalen, doordat de hele onderneming dezelfde doorslaggevende criteria krijgt voor beslissingen, keuzes en gedrag.

Op basis van de beschikbare informatie kan worden aangenomen dat dit parlementaire voorstel vennootschappen met winstoogmerk in staat zal stellen hun niet-financiële doelstellingen volledi ger, uniformer en geloofwaardiger te integreren in het gemeenschappelijk belang, met respect voor het milieu en de samenleving. Dankzij versterkte governance houdt het een engagement in om te handelen dat verder gaat dan de wettelijke rapporteringsverplichtingen, door het beginsel van dubbele materialiteit daadwerkelijk toe te passen. **(reliability)**

De nieuwe benaming vennootschap *met een missie* zal dan ook helpen om “greenwashing” of “social washing” te voorkomen of minstens te beperken, dankzij de **transparantie** die zij met zich meebrengt. Dit is een duidelijk voordeel ten opzichte van de status quo, waarin ondernemingen ermee kunnen volstaan dergelijke maatschappelijke en milieudoelstellingen op te nemen in hun statuten en/of bedrijfscommunicatie. In dit verband verdient het **drievoudige controlemechanisme** van het wetsvoorstel bijzondere aandacht:

- **Het opdrachtcomité** (belast met de opvolging, niet met de missie zelf). Hoewel dit comité door het bestuursorgaan wordt benoemd, voorziet het voorstel niettemin in zijn onafhankelijkheid en collectieve deskundigheid. Externe deskundigen, waaronder minstens één onafhankelijk lid, maken er deel van uit. Dit comité brengt rechtstreeks verslag uit aan de gewone algemene vergadering; het verslag moet indicatoren ter evaluatie van de voortgang van de opdracht en de impact bevatten; de Koning kan de inhoud en de vorm van het missieverslag bepalen.
- **De externe controle wordt versterkt door een onafhankelijke derde instantie.** De nadere regels en vereisten voor deze instantie moeten nog bij koninklijk besluit worden vastgelegd.
- Tot slot **kan elke belanghebbende stakeholder zich tot de ondernemingsrechtbank wenden** wanneer wordt vastgesteld dat de voorwaarden voor de hoedanigheid van vennootschap met een missie ernstig of aanhoudend niet worden nageleefd.

Het doel van het bovenstaande is om bij te dragen aan het zichtbaar maken van de materiële effecten van de vennootschap, zowel positief als negatief.

2. Rollen van de raad van bestuur bij waardecreatie

Op basis van het voorgaande kan de raad van bestuur zijn drie rollen beter vervullen:

- **strategie** (langetermijnoriëntaties),
- **leiderschap** (ondersteuning van en toezicht op het management),
- **controle** (risico's, met name juridische en reputatierisico's, prestaties en impact).

Beslissingen zullen sterker gericht zijn op duurzame waardecreatie, innovatie en stakeholders, in plaats van enkel op kortetermijnwinst.

Ook het engagement voor deze rollen wordt versterkt. Het voorstel voorziet bovendien in **een essentieel tegenwicht:**

- ernstige of aanhoudende tekortkomingen bij de uitvoering van de missie of de beperking van negatieve effecten kunnen leiden tot de verplichting om de vermelding "vennootschap met een missie" uit alle akten van de vennootschap te verwijderen, op straffe van een dwangsom, wat inhoudsloze verklaringen ontmoedigt;
- de onafhankelijke verificatie en de openbaarmaking van het advies van de onafhankelijke derde instantie verplichten leidinggevenden te goeder trouw te handelen op basis van verifieerbare feiten, en niet louter op basis van communicatie.

Op het vlak van governance betekent dit dat een leidinggevende zich niet langer kan verschuilen achter een informele "missie": hij wordt geëvalueerd, gecontroleerd en verantwoordelijk gehouden voor de resultaten. Dit versterkt de kwaliteit van de strategische besluitvorming, leidt tot doeltreffende informatiestromen en een afgestemde invulling van verantwoordelijkheden.

3. Een constructieve besluitvormingsdynamiek die de onderneming ten goede komt

De toon die aan de top van de onderneming wordt gezet en de daaruit voortvloeiende afstemming leiden tot interactie tussen en binnen de organen, gebaseerd op beproefd vertrouwen en bevorderlijk voor een betere informatie-uitwisseling. Dit fundament is een waardevolle troef voor kwaliteitsvolle governance, met name in crisissituaties.

De vennootschap met een missie kan:

- geëngageerde bestuurders en talenten aantrekken die belang hechten aan zingeving en ethiek,
- jongere generaties mobiliseren,
- investeerders aantrekken die verantwoorde impact nastreven,
- de weerbaarheid van de organisatie versterken.

4. Belang voor genoteerde vennootschappen

Bij een vijandig openbaar overnamebod zou de missie, wanneer de raad van bestuur bepaalde beschermingsmaatregelen neemt, eventueel kunnen helpen om de geldigheid van die maatregelen in het licht van de missie te onderbouwen.

Standpunt van GUBERNA

Het wetsvoorstel inzake de « vennootschap met een missie »:

- Is een **instrument om aandeelhouders, leidinggevenden en stakeholders te aligneren.**
- **Stelt de markten** (investeerders, consumenten en werknemers) dankzij transparantie over de uitvoering en de voorgestelde controlemiddelen **in staat geïnformeerde keuzes te maken** inzake duurzaamheid.
- Steunt op **vrijwillig versterkte governance.**

GUBERNA formuleert evenwel de volgende **aandachtspunten** bij de huidige versie van het voorstel:

• De bestaansreden mag geen slogan zijn: zij vergt een oprechte en grondige collectieve inspanning.
• Het opdrachtcomité zou:
- ter versterking van zijn onafhankelijkheid meer dan één onafhankelijk lid moeten tellen, met verduidelijking ten opzichte van welke actoren of machten het onafhankelijk is en welke criteria daarvoor gelden,
- met het oog op zijn doeltreffendheid moeten toezien op een passend evenwicht tussen interne en externe leden,
- zijn werkzaamheden moeten afstemmen op die van de bestaande comités (audit, duurzaamheid, ...),
- een voorzitter moeten aanstellen (voor meer doeltreffendheid en coördinatie),
- duidelijke regels moeten hebben inzake mandaat, duur van het mandaat en deskundigheid.

• De positionering van het opdrachtcomité verdient verduidelijking; het is immers geen compliance-instrument. Aangezien het rechtstreeks verslag uitbrengt aan de algemene vergadering, zouden zijn leden, naar analogie met de commissaris, door de algemene vergadering kunnen worden benoemd op voorstel van de raad van bestuur, volgens duidelijk vastgelegde regels. Het wetsvoorstel voorziet in benoeming door de raad van bestuur; die keuze kan worden gerechtvaardigd doordat de raad van bestuur in een stakeholdergericht governancemodel vaak wordt beschouwd als de hoeder van de stakeholders. Het voorstel verduidelijkt echter niet wie bevoegd is om de leden van het opdrachtcomité te ontslaan.
• Volgens welke regels en op basis van welke deskundigheid wordt de onafhankelijke derde instantie aangewezen?
• Milieu-indicatoren zijn moeilijk te definiëren.
• Het begrip « vennootschap met een missie van gemeenschappelijk belang » roept een politieke vraag op: een onderneming is niet noodzakelijk een democratie en kan niet alleen bepalen wat het algemeen belang inhoudt. De tekst verwijst voor de negatieve effecten echter uitdrukkelijk naar het begrip “duurzaamheid” zoals gedefinieerd in het WVV (§ 4 van de ontwerptekst). In werkelijkheid wordt ook het “gemeenschappelijk belang” aan de hand van dit begrip gedefinieerd.

Tot besluit vormt de mogelijkheid om een duidelijke en transparante keuze te maken voor een maatschappelijke doelstelling een stap naar verdere professionalisering van governance. Het is voor GUBERNA zinvol om ondernemingen en ondernemers te ondersteunen die zich er via versterkte governance toe verbinden de welvaart van de onderneming te combineren met een verruimde maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Het voorstel sluit zo aan bij de eigen bestaansreden van GUBERNA: « Better boards, Better organisations, Better World ».